

Oponentský posudek na disertační práci

Jméno autora: ThLic. Stanislav Zatloukal

Název pracoviště: Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Jiří Vícha – exercitátor a básník, osobnost umlčené církve

Rozsah práce: 308 tištěných stran

Disertační práce ThLic. Stanislava Zatloukala splňuje všechna formální a obsahová kritéria pro tento druh písemného projevu. Práce má jasnou a logickou strukturu. Je psána čistě a čtivě, aniž by ztratila vědecký ráz. Její autor je velmi erudovaný ve zpracování pramenů a v poskytnutí zajímavé syntézy poznatků z archivů, které doplňuje o kontextuální znalosti z odborné i krásné literatury. Zatloukal se na poli metodiky spirituální teologie pokusil, dodejme, že poměrně zdárně pokusil, opřít své teologické reflexe o témata Víchových duchovních cvičení, a i o jeho básnickou tvorbu.

Úvod disertační práce má veškeré náležitosti. Ve snaze postihnout osobnost a dílo Jiřího Víchy v jeho dvou důrazech: exercitátor a básník, si autor správně nevystačil jen s jednou metodou, ale každou část jasně a správně metodicky vymezil. V první části (klasicky životopisné) se opřel o historicko-popisnou metodu s důrazem na vyniknutí sledovaného autora v jeho žité osobní zkušenosti a odkazu. Vícha jako exercitátor je posléze reflektován více teologicky, kontextuálně a komparativně s dalšími prameny. Neméně obohacující je autorova snaha interpretovat básně nad rámec básníkem přiznaných vzorů, což je metoda legitimní, i když ne vždy užívaná a přijímaná.

Jak již bylo uvedeno, práce má jasnou a logickou strukturu: od životopisných informací čerpaných často z archivů i osobních svědectví, přes představení Víchovy jako exercitátora pro řeholní sestry různých kongregací, po Víchovo básnické dílo v kontextech české spirituální poezie a teologických souvislostí poezie.

Odborná úroveň práce je kvalitní a vztah autora k tématu je pozitivní, což se odráží na způsobu zpracování. Zatloukal pracuje s archivní i odbornou literaturou a adekvátně se na zdroje odkazuje. S pečlivostí jemu vlastní rámuje životopisné události do dějinných událostí církve a světa, ve kterých se odehrávaly, aby tak dal vyniknout souznění Víchovy s duchem doby v jeho tvůrčím vkladu do vytváření budoucích perspektiv již v přítomnosti. V části o

Výchovných tématech duchovních cvičení se Zatloukal zaměřil na základní témata jeho spirituality: františkánské inspirace, blahoslavenství, vnitřní modlitba, tajemství kříže, mariánská zbožnost. I když jsou některé kontexty volnější a volba citovaných autorů spíše nahodilá, respektive zvolení pramenů a autorů k vysvětlení je spíše podle evidentních preferencí a obliby Stanislava Zatloukala, v celku čtivosti textu a k pochopení souvislostí to nijak neruší.

Bohužel počátkem čtvrté části čtenář jen těžko hledá souvislosti básnického odkazu Víchy s kapitolami „Česká spirituální poezie ve dvacátém století“ a „Širší teologické souvislosti poezie u vybraných autorů“, kde nejednou není Vícha vůbec zmiňován. Škoda, že v každé části nevysvětlil důvod volby autora, například proč je v části o Víchově básnickém díle spíše formou encyklopedických hesel zmíněn Paul Claudel, Jan Čep, Jan Zahradníček, Karel Rahner, Tomáš Špidlík, poté je trochu násilně přerušen seznam osobností tematickým heslem „symbolická teologie“, a až nyní se konečně dostáváme k Víchovi. Interpretace básní jsou psány s tvůrčím zaujetím a občasná nejistota v hledání formy vyjádření a v nalézání souvislostí jsou pochopitelné. Uvedená část o poezii je sice nosná, ale pokud by měla být publikována, bylo by vhodné ji ještě promyslet.

V závěru Zatloukal shrnul zjištěné skutečnosti a je jasné, že stanovených cílů dosáhl. Kvalita příloh je solidní. Rozsah práce odpovídající. Textové přílohy jsou fundované a adekvátně rozsáhlé. I zde lze najít zajímavé informace k představě nadhodnoty, kterou Zatloukal vnesl do své disertace.

Práci vřele doporučuji k obhajobě.

V Chrudimi 25. května 2023

doc. RNDr. ThLic. Karel Sládek, Ph.D., MBA